

Dosarul nr. 2rac-120/21

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud. D. Bosîi)

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. N. Bondarenco, S. Pilipenco, R. Petrov)

DECIZIE

03 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „S.I. Demir-Agro” împotriva Întreprinderii Mixte „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni cu privire la încasarea datoriei, amenzii contractuale, penalității, dobânzii de întârziere, cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională înaintată de Întreprinderea Mixtă „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni împotriva Societății cu Răspundere Limitată „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei, intervenient accesoriu Colhozul „Pobeda” cu privire la încasarea datoriei, amenzii contractuale, penalității și dobânzii de întârziere, obligarea livrării mărfii și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost respins apelul declarat de Întreprinderea Mixtă „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni, au fost admise apelurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei, a fost casată hotărârea din 10 ianuarie 2020 a Judecătoriei Cahul, sediul Central și a fost pronunțată o hotărâre nouă,

constată:

La data de 19 noiembrie 2015, SRL „S.I. Demir-Agro” a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎM „Vinia Traian” SA, prin care a solicitat încasarea datoriei în mărime de 484 356 lei, amenzii contractuale - 96 871,20 lei, penalității - 12 593,26 lei, dobânzii de întârziere - 8 453, 10 lei și a taxei de stat.

La data de 12 ianuarie 2016 SRL „S.I. Demir-Agro” a depus cerere de concretizare a acțiunii, menționând că pârâta parțial a achitat datoria și în prezent suma datoriei constituie 334 356 de lei.

În motivarea acțiunii SRL „S.I. Demir-Agro” a indicat că la 31 august 2015, a încheiat cu ÎM „Vinia Traian” SA contractul de vânzare-cumpărare a strugurilor nr. 13/310815-1, prin care s-a obligat să vândă pârâtei recolta de struguri, roada anului 2015, în cantitate de 1 200 de tone, iar, ultima urma să primească marfa și să achite prețul stabilit.

Reclamanta a susținut că, în calitate de vânzător, și-a executat pe deplin obligațiile contractuale, pe când pârâta nu și-a onorat obligația de plată și la data de 11 noiembrie 2015 a acumulat datorie în sumă de 484 356 de lei.

De asemenea, reclamanta solicită încasarea din contul pârâtei a despăgubirii, care rezultă din pct. 5.1 a contractului în cuantum de 20 % din costul obligațiilor neexecutate, ce constituie suma de 96 781,20 de lei. La fel, pârâta este obligată să achite 0,1 % din suma datoriei pentru fiecare zi de reținere a plății, ceea ce constituie 12 593,20 de lei, precum și dobânda de întârziere calculată până la 19 octombrie 2015 în mărime de 8 453,10 lei.

La data de 25 iulie 2016, ÎM „Vinia Traian” SA a înaintat acțiune reconvențională împotriva SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei, cu privire la încasarea în mod solidar din contul pârâților a despăgubirilor sub formă de amendă în sumă de 774 129 de lei, penalității 696 775,20 de lei și cheltuielilor de judecată în sumă de 44 127, 12 lei.

În motivarea acțiunii a invocat că potrivit pct. 1.1 din contractul de vânzare-cumpărare a strugurilor nr. 13/310815-1 din 31 august 2015, directorul SRL „S.I. Demir-Agro” Serghei Vlah s-a obligat să vândă struguri ÎM „Vinia Traian” SA în cantitate de 1200 de tone, iar, ultima să recepționeze și să achite costul producției.

ÎM „Vinia Traian” SA a menționat că potrivit pct. 1.2 și 4.7 din contract, SRL „S.I. Demir-Agro” urma să livreze cantitatea contractată de struguri în perioada lunilor august - noiembrie 2015 la prețul de 3, 95 lei pentru 1 kg de struguri, precum și pentru transport 4,25 lei.

A notat că, pentru executarea contractului de vânzare-cumpărare a strugurilor nr. 13/310815-1 din 31 august 2015, SRL „S.I. Demir-Agro”, potrivit copiilor facturilor fiscale nr. FB 7104927 din 31 august 2015, nr. FB 7104930 din 01 septembrie 2015, nr. FB 7104474 din 06 septembrie 2015, nr. FB 7104475 din 09 septembrie 2015, nr. FB 7104476 din 10 septembrie 2015, nr. FB 7104477 din 11 septembrie 2015, nr. FB 7104478 din 14 septembrie 2015, nr. FB 7104479 din 15 septembrie 2015, nr. FB 7104480 din 16 septembrie 2015, nr. FB 7104501 din 17 septembrie 2015, nr. FB 7104502 din 18 septembrie 2015, nr. FB 7104503 din 19 septembrie 2015, a livrat struguri de soi „Aligote” și „Merlo” în cantitate de 289 260 kg la suma de 1 229 355 de lei, inclusiv costul transportului.

De asemenea, SRL „S.I. Demir-Agro”, potrivit facturilor fiscale seria WB nr.3160526, WB nr. 3160527 din 14 septembrie 2015, WB nr. 3160528 din 15 septembrie 2015, WB nr. 3160636 din 18 septembrie 2015, WB nr. 3160626, 3160629 din 19 septembrie 2015, WB nr. 3160631, nr. 3160632 din 19 septembrie 2015, WB nr.3160634-WB nr.3160635 din 19 septembrie 2015, a livrat struguri în cantitate de 108 890 kg dintre care, până la 20 % erau afectați de mucegai, 20 % afectați de Iodium și cu nivel redus de zahăr de până la 18 %.

ÎM „Vinia Traian” SA a susținut că acest fapt se confirmă prin actele întocmite la 14 septembrie 2015, 15 septembrie 2015, 18 septembrie 2015 și 19 septembrie 2015.

A afirmat că în baza pct. 1.1 din contract, SRL „S.I. Demir-Agro” trebuia să îi livreze 1200 de tone de struguri de soi tehnic, pe când a livrat doar 289 260 kg de struguri, neajunsul de struguri fiind de 910 740 kg.

Astfel, SRL „S.I. Demir-Agro” nu a livrat struguri în cantitatea totală și nu a prestat servicii de transportare a mărfii în sumă de 3 870 645 de lei.

A declarat că prin ordinele de plată nr.714 din 02 septembrie 2015, nr.749 din 09 septembrie 2015, nr.798 din 23 septembrie 2015, nr.812 din 29 septembrie 2015, nr.815 din 29 septembrie 2015, nr.837 din 05 octombrie 2015, nr.1076 din 04 decembrie 2015, nr.1091 din 11 decembrie 2015, nr.1106 din 15 decembrie 2015, nr.1142 din 29 decembrie 2015, nr.1157 din 06 ianuarie 2016, nr.1204 din 14 ianuarie 2016, nr.1255 din 29 ianuarie 2016, nr.1358 din 24 februarie 2016 se confirmă achitarea plății pentru livrarea strugurilor, cât și a cheltuielilor de transport în mărime de 96 %.

Respectiv, datoria ÎM „Vinia Traian” SA la data de 25 iulie 2016 constituie suma de 72 356 de lei (1 204 356 lei -1 132 000 lei).

A comunicat că, deși condiția prevăzută în contract ce ar genera obligația de plată a costului mărfii livrate încă nu a fost întrunită și anume, vânzarea materiei finite produse din roada anului 2015, totuși, a efectuat 96 % din plată exact în perioada de culegere a strugurilor ce urmau a fi livrați, ceea ce în opinia sa reprezintă acțiuni de bună-credință față de vânzător, care, dispunând de sumele de bani, putea mai ușor să-și execute obligațiile față de cumpărător. Însă, SRL „S.I. Demir-Agro” nu și-a executat obligațiile în modul corespunzător și cu diligența cuvenită.

ÎM „Vinia Traian” SA a invocat că, în legătură cu neexecutarea obligației contractuale de către SRL „S.I. Demir-Agro”, ultima urmează să îi acopere prejudiciul evaluat la semnarea contractului, prevăzut la pct. 5.1-5.2, prin aplicarea unei amenzi de 20 % și a unei penalități de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere.

Prin încheierea din 23 noiembrie 2018 a Judecătorei Cahul, sediul Central, a fost atras în proces Colhozul „Pobeda”, în persoana lui Dragan Nicolae, în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului SRL „S.I. Demir-Agro”.

Prin hotărârea din 10 ianuarie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central, acțiunea depusă de SRL „S.I. Demir-Agro” a fost admisă parțial și s-a încasat de la ÎM „Vinia Traian” SA în beneficiul SRL „S.I. Demir-Agro” suma amenzii contractuale de 20 %

anual în mărime de 14 471, 20 lei, penalitatea în mărime de 1 881, 26 lei, dobânda legală de întârziere în mărime de 1 262, 76 lei și taxa de stat – 528, 45 lei. Acțiunea reconvențională înaintată de SA „Vinia Traian” a fost admisă parțial și s-a încasat, mod solidar, de la SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei în beneficiul ÎM „Vinia Traian” SA suma amenzii contractuale de 20 % anual în mărime de 774 129 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 23 223, 87 lei. Pretenția cu privire la încasarea penalității a fost respinsă ca tardivă. De asemenea, a fost respinsă ca neîntemeiată pretenția cu privire la obligarea SRL „S.I. Demir-Agro” și pe Vlah Serghei de a livra marfa în vederea executării obligațiilor contractuale.

La 04 februarie 2020, ÎM „Vinia Traian” SA a declarat apel împotriva hotărârii din 10 ianuarie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care: să fie respinsă integral acțiunea înaintată de SRL „S.I. Demir-Agro”, ca fiind nefondată, să fie încasate de la SRL „S.I. Demir-Agro” în beneficiul ÎM „Vinia Traian” SA suma de 696 775, 20 lei - penalitate, 20903, 25 lei - cheltuieli judiciare legate de achitarea taxei de stat în prima instanță, 15677, 44 lei – taxa de stat achitată la depunerea apelului, în rest hotărârea primei instanțe să fie menținută.

La 05 februarie 2020, Vlah Serghei a declarat apel împotriva hotărârii din 10 ianuarie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii, în partea ce ține de admiterea pretențiilor privind încasarea amenzii contractuale și a cheltuielilor de judecată din contul său, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinse integral pretențiile ÎM „Vinia Traian” SA.

La 05 februarie 2020 și SRL „S.I. Demir-Agro” a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinse integral pretențiile ÎM „Vinia Traian” SA și să fie admise integral pretențiile SRL „S.I. Demir-Agro”.

Prin decizia din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, a fost respins apelul declarat de ÎM „Vinia Traian” SA, au fost admise apelurile declarate de Vlah Serghei și SRL „S.I. Demir-Agro” și a fost casată hotărârea din 10 ianuarie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central, fiind pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea inițială depusă de SRL „S.I. Demir-Agro” a fost admisă parțial. S-a încasat de la ÎM „Vinia Traian” SA în beneficiul SRL „S.I. Demir-Agro” datoria în mărime de 72 356 lei, amenda contractuală - 96 871 de lei, penalitatea - 160 940,26 de lei și cheltuielile de judecată – 27 448,58 de lei, în rest acțiunea inițială fiind respinsă. Acțiunea reconvențională înaintată de ÎM „Vinia Traian” SA a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 02 martie 2021 ÎM „Vinia Traian” SA a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea inițială să fie respinsă, iar acțiunea reconvențională să fie admisă, cu încasarea

totodată a tuturor cheltuielilor de judecată din contul SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei.

În motivarea recursului s-a invocat că, concluziile instanței de apel contravin circumstanțelor și probelor prezentate la materialele cauzei.

A susținut că instanța de apel ilegal a încasat datoria în mărime de 72 356 de lei, deoarece aceasta a fost stinsă, fapt confirmat prin dispoziția de plată nr. 9 din 23 ianuarie 2017, anexată la dosar, circumstanță ce a fost luată în considerație de către prima instanță. Astfel, costul strugurilor livrați au fost achitați integral și anume, 1 204 356 de lei pentru 289 260 kg.

De asemenea, recurenta consideră că instanța de apel abuziv a încasat inclusiv amenda și penalitatea, în condițiile în care nu a încălcat nicio clauză contractuală. Achitarea costului strugurilor livrați a fost efectuată în dependență de piața de desfacere a vinurilor, în măsura comercializării lor. Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că pct. 1.1 și 4.3 din contractul din 31 august 2015 stabilesc în mod direct modul și termenele de achitare a costului strugurilor livrați. Mai mult ca atât, instanța de apel a încasat amenda și penalitatea care depășește de câteva ori suma pretinsei datorii de 72 356 de lei.

A menționat că la rândul lor, SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei nu au executat integral obligația de livrare a strugurilor, fără motive întemeiate. Totodată, intimata a livrat 108 890 kg de struguri cu un conținut de mucegai până la 20 %, afectați de iodiu și cu un conținut de zahăr sub limita de 18 %, stabilită de Standardul SM-84-201.

A indicat că SRL „S.I. Demir-Agro” nu a livrat o cantitate de 910 740 kg, deși s-a obligat să livreze 1200 tone, totuși a livrat doar 289 260 kg.

ÎM „Vinia Traian” SA a afirmat că este eronată poziția instanței de apel precum că, cantitatea de struguri nelivrată de SRL „S.I. Demir-Agro” ar fi fost livrată de Colhozul „Pobeda”, or, intimații nu au semnat proiectele de tranzacții efectuate în acest sens, Colhozul „Pobeda” livrând struguri în baza altui contract de vânzare-cumpărare, neincident în speță. Costul strugurilor livrați de Colhozul „Pobeda” a fost achitat integral.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia contestată la data de 24 decembrie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa ÎM „Vinia Traian” SA la data de 22 ianuarie 2021 (f.d. 208 volumul IV), lipsind date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul declarat la data de 02 martie 2021, este în termen.

La 25 martie 2021, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 58, 60-61, volumul IV).

Prin referința depusă la 01 iunie 2021 directorul SRL „S.I. Demir-Agro”, Vlah Serghei, a solicitat considerarea recursului ca inadmisibil, deoarece nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Totodată, intimatul a indicat că potrivit notificării nr. 87 din 09 martie 2021 expediată de ÎM „Vinia Traian” SA către SRL „S.I. Demir-Agro” (după depunerea cererii de recurs), a fost informat cu privire la achitarea benevolă de către recurentă a sumei de 285 529, 84 de lei în temeiul deciziei din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 02 iunie 2021 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 31 august 2015, SRL „S.I. Demir-Agro” a încheiat cu ÎM „Vinia Traian” SA contractul de vânzare-cumpărare a strugurilor nr. 13/310815-1, prin care prima s-a obligat să vândă recolta de struguri, roada anului 2015, în cantitate de 1 200 de tone, iar, ultima urma să primească marfa și să achite prețul stabilit (f.d. 11-13, volumul I).

Conform pct. 1.2 din contract, vânzătorul SRL „S.I. Demir-Agro” s-a obligat să livreze marfa în perioada lunilor august – noiembrie 2015.

În pct. 4.2 și 4.3 părțile au stabilit că cumpărătorul achită în contul prețului mărfii un avans în mărime de 500 000 de lei, iar, achitarea integrală a costului strugurilor va fi efectuată în termenele negociate prin acorduri adiționale la inițiativa cumpărătorului,

în dependență de piața de desfacere a vinurilor, în măsura realizării lor.

Părțile au stabilit în pct. 4.7 că prețul strugurilor este de: 3,95 de lei/kg pentru soiurile tehnice europene și 2 lei/kg pentru celelalte soiuri, cu includerea tuturor impozitelor.

Potrivit pct. 5.1 din contractul de vânzare-cumpărare, în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor contractuale, partea vinovată achită celelalte părți amendă în mărime de 20 % din costul obligației neexecutate.

De asemenea, pct. 5.2 prevede o penalitate în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere în caz de nelivrare, refuz de livrare sau de recepționare a mărfii, refuz de achitare a prețului mărfii, neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor contractuale, ce urmează a fi achitată de către partea vinovată.

Tot la 31 august 2015, Vlah Serghei (directorul SRL „S.I. Demir-Agro”), în calitate de fidejutor a încheiat cu ÎM „Vinia Traian” SA – creditor, contractul de fidejusiune nr. 31/08, prin care s-a obligat să răspundă solidar în fața creditorului pentru neexecutarea de către debitorul SRL „S.I. Demir-Agro” a obligațiilor în volum deplin conform contractului nr. 13/310815-1 din 31 august 2015 (f.d. 14, volumul I).

În temeiul contractului de vânzare-cumpărare a strugurilor nr. 13/310815-1 din 31 august 2015, potrivit copiilor facturilor fiscale nr. FB 7104927 din 31 august 2015, nr. FB 7104930 din 01 septembrie 2015, nr. FB 7104474 din 08 septembrie 2015, nr. FB 7104475 din 09 septembrie 2015, nr. FB 7104476 din 10 septembrie 2015, nr. FB 7104477 din 11 septembrie 2015, nr. FB 7104478 din 14 septembrie 2015, nr. FB 7104479 din 15 septembrie 2015, nr. FB 7104480 din 16 septembrie 2015, nr. FB 7104501 din 17 septembrie 2015, nr. FB 7104502 din 18 septembrie 2015, nr. FB 7104503 din 19 septembrie 2015, SRL „S.I. Demir-Agro” a livrat ÎM „Vinia Traian” SA struguri în cantitate de 289 260 kg în sumă de 1 204 356 de lei (f.d. 24-35, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, SRL „S.I. Demir-Agro” a solicitat încasarea de la ÎM „Vinia Traian” SA a datoriei în mărime de 484 356 lei, amenzii contractuale - 96 871,20 lei, penalității - 12 593,26 lei, dobânzii de întârziere - 8 453, 10 lei și a taxei de stat.

Pe parcursul examinării cauzei, la 12 ianuarie 2016 SRL „S.I. Demir-Agro” a depus cerere de concretizare a acțiunii, menționând că pârâta parțial a achitat datoria și în prezent suma datoriei constituie 334 356 de lei.

La data de 25 iulie 2016, ÎM „Vinia Traian” SA a înaintat acțiune reconvențională împotriva SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei, cu privire la încasarea în mod solidar din contul pârâților a despăgubirilor sub formă de amendă în sumă de 774 129 lei, penalității 696 775,20 lei și cheltuielilor de judecată în sumă de 44 127, 12 lei, invocând că, deși SRL „S.I. Demir-Agro” s-a obligat să livreze 1200 de tone de struguri de soi tehnic, totuși, a livrat doar 289 260 kg de struguri, neajunsul de struguri fiind de 910 740 kg la costul de 3 870 645 de lei.

Prima instanță, fiind învestită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a ambelor acțiuni și a încasat de la ÎM „Vinia Traian” SA în beneficiul SRL „S.I. Demir-Agro” suma amenzii contractuale de 20 % anual în mărime de 14 471, 20 lei, penalitatea în mărime de 1 881, 26 lei, dobânda legală de întârziere în mărime de 1 262, 76 lei și taxa de stat – 528, 45 lei. De asemenea, a încasat, în mod solidar, de la SRL „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei în beneficiul ÎM „Vinia Traian” SA suma amenzii contractuale de 20 % anual în mărime de 774 129 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 23 223, 87 lei. În rest, pretenția ÎM „Vinia Traian” SA cu privire la încasarea penalității a fost respinsă ca tardivă, iar, pretenția cu privire la obligarea SRL „S.I. Demir-Agro” și pe Vlah Serghei de a livra marfa în vederea executării obligațiilor contractuale, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanța de apel, prin decizia din 24 decembrie 2020 a respins apelul declarat de ÎM „Vinia Traian” SA și a admis apelurile declarate de Vlah Serghei și SRL „S.I. Demir-Agro”, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea inițială depusă de SRL „S.I. Demir-Agro” a fost admisă parțial și s-a încasat de la ÎM „Vinia Traian” SA în beneficiul SRL „S.I. Demir-Agro” datoria în mărime de 72 356 lei, amenda contractuală - 96 871 de lei, penalitatea - 160 940,26 de lei și cheltuielile de judecată – 27 448,58 de lei, în rest acțiunea inițială fiind respinsă. Acțiunea reconvențională înaintată de ÎM „Vinia Traian” SA a fost respinsă ca neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că decizia instanței de apel este prăpădită.

În conformitate cu 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Potrivit art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 din Codul de procedură civilă, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

În speță, instanța de apel a constatat că potrivit copiilor facturilor fiscale prezentate, în perioada 31 august 2015 – 19 septembrie 2015 au fost livrate 289 260 kg de struguri în sumă de 1 204 356 de lei, sumă din care ÎM „Vinia Traian” SA a achitat 1 132 000 de lei, fapt confirmat prin copiile ordinelor de plată. Potrivit actului de

verificare a decontărilor reciproce întocmit pentru perioada 01 ianuarie 2016 – 26 februarie 2016, se constată că ÎM „Vinia Traian” SA deține o datorie față de SRL „S.I. Demir-Agro” în mărime de 72 356 de lei, sumă pe care instanța de apel a încasat-o prin decizia contestată.

În cererea de recurs, ÎM „Vinia Traian” SA a susținut că instanța de apel neîntemeiat a încasat datoria în mărime de 72 356 de lei, deoarece aceasta a fost stinsă, fapt confirmat prin dispoziția de plată nr. 9 din 23 ianuarie 2017, anexată la dosar, circumstanță ce a fost luată în considerație de către prima instanță. Astfel, costul strugurilor livrați au fost achitați integral și anume, 1 204 356 de lei pentru 289 260 kg.

Analizând materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, ÎM „Vinia Traian” SA a prezentat în original ordinul de plată nr. 9 din 23 ianuarie 2017, prin care recurenta a transferat la contul SRL „S.I. Demir-Agro” suma de 72 356 de lei, cu destinația– plata pentru struguri conform facturii nr. 7104518 din 19 septembrie (f.d. 13, volumul III).

În decizia recurată, instanța de apel a indicat doar că apreciază critic argumentul ÎM „Vinia Traian” SA privind stingerea datoriei în sumă de 72 356 de lei, menționând că probe care ar dovedi achitarea restanței de 72 356 de lei nu au fost prezentate.

Astfel, Curtea de Apel Cahul nu s-a expus în niciun mod asupra ordinului de plată nr. 9 din 23 ianuarie 2017 prezentat de recurentă și nu a motivat de ce nu a reținut această probă, fapt ce indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială a cauzei deduse judecării.

Mai mult ca atât, în referința depusă la 28 septembrie 2018 la acțiunea reconvențională, reprezentantul SRL „S.I. Demir-Agro”, avocatul Bordeniuc Serghei, a indicat expres că, conform situației contabile, ÎM „Vinia Traian” SA, recunoscând suma datoriei, a achitat: la 04 decembrie 2015 suma de 50 000 de lei, 15 decembrie 2015 – 50 000 de lei, 29 decembrie 2015 – 50 000 de lei, 06 ianuarie 2016 – 100 000 de lei, 14 ianuarie 2016 – 50 000 de lei, 29 ianuarie 2016 – 50 000 de lei, 24 februarie 2016 – 62 000 de lei și la 23 ianuarie 2017 – 72 356 de lei, în total 1 204 356 de lei (f.d. 19, volumul III).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel urma să aprecieze fiecare probă privitor la relevanța, admisibilitatea și veridicitatea ei și toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Deci, Curtea de Apel Cahul era obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza într-o situație egală în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect.

Totodată, instanța de recurs constată că prin acțiunea înaintată, SRL „S.I. Demir-Agro” a solicitat încasarea de la ÎM „Vinia Traian” SA a penalității în mărime de 12 593,26 lei conform pct. 5.2 din contractul de vânzare-cumpărare din 31 august 2015, pentru perioada 24 septembrie 2015 – 19 octombrie 2015 (f.d. 18, volumul I).

Pe parcursul examinării cauzei, SRL „S.I. Demir-Agro” a concretizat doar mărimea datoriei ce rezultă din contractul de vânzare-cumpărare a strugurilor, menționând că toate celelalte pretenții din acțiune rămân neschimbate (f.d. 54, volumul I).

În cererea de apel, SRL „S.I. Demir-Agro” de asemenea a indicat că solicită încasarea penalității în mărime de 12 593 de lei (f.d. 75 verso, volumul IV).

Însă, prin decizia din 24 decembrie 2020, Curtea de Apel Cahul a încasat de la ÎM „Vinia Traian” SA în beneficiul SRL „S.I. Demir-Agro” penalitatea în mărime de 160 940,26 de lei, calculând-o pentru perioada 31 octombrie 2015 – 24 decembrie 2020, în pofida faptului că SRL „S.I. Demir-Agro” nu a avut o asemenea solicitare, prin acțiune fiind solicitată penalitatea pentru perioada 24 septembrie 2015 – 19 octombrie 2015 în mărime de 12 593,26 de lei.

Mai mult ca atât, conform art. 268 lit. a) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), acțiunile privind încasarea penalității se prescriu în termen de 6 luni.

Prin urmare, instanța de apel a încălcat prevederile art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, care stipulează expres că instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Se accentuează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Însă, la caz, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni.

Se casează integral decizia din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „S.I. Demir-Agro” împotriva Întreprinderii Mixte „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni cu privire la încasarea datoriei, amenzii contractuale, penalității, dobânzii de întârziere, cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională înaintată de Întreprinderea Mixtă „Vinia Traian” Societate pe Acțiuni împotriva Societății cu Răspundere Limitată „S.I. Demir-Agro” și Vlah Serghei, intervenient accesoriu Colhozul „Pobeda” cu privire la încasarea datoriei, amenzii contractuale, penalității și dobânzii de întârziere, obligarea livrării mărfii și încasarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic